

може додати європейських характеристик своїм реформам замість того, щоб просто передавати повноваження між гілками влади.

1. Головатий С. Верховенство права (правовладдя): як його тлумачить Венеційська комісія. Право України. 2011. № 10
2. Звездава О. Популяризація європейських цінностей як завдання культурної політики Європейського Союзу в Україні. Європейські історичні студії. 2020. – № 15.
3. Конституція України: Закон Ураїни від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України від 03 вересня 2019 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 28. Ст. 532).

УДК 321

DOI: 10.31733/17-03-2023-131-132

Ярослав ЯРИНА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

д.філос.н., проф. Елеонора СКИБА

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ГУМАННІСТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ПІДГРУНТТЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Сучасне суспільство представляє складну структуру, яка характеризується нерівномірністю соціально-економічного, культурного та освітнього рівня розвитку людей різних регіонах країни як і мегаполісах, так і невеличких містах та селищах.

Людина є не тільки мікрочастинкою космосу, але й неосяжним, дуже складним, багато в чому ще невідомим нам світом. Внутрішній або духовний світ людини – це безмір найрізноманітніших почуттів і відчуттів, емоцій і настроїв, задумів та ідей, понять і образів, фантазій та ідеалів, цінностей та теорій. Тому пізнання внутрішнього світу людини не менш необхідне й важливе ніж пізнання оточуючої дійсності. Духовність — фундамент поняття «особистість» [1].

Відповідно до Удовиченко Є.М., до базових або фундаментальних цінностей зазвичай відносять так звані загальнолюдські цінності: це життя і смерть, добро, істина, краса та любов, сенс життя, честь, шляхетність, гідність, свобода, самоцінність кожної особистості» [3, с.2]. Крім цього як сутнісні, які можна визначити як цінності з цінностей, серед яких автор називає сенс життя, ставлення до людини як мети (самоцінність особистості), моральну свободу.

Ми маємо зрозуміти, що віднесення смерті до цінностей (а тим більше - загальнолюдських) є щонайменше вельми спірним. Вона не може бути загальнолюдською цінністю, бо абсолютна більшість людей негативно ставилася і ставиться до неї, боїться її, не бажає собі смерті [4].

Цікавим є зауваження Назарова Б.Л. щодо ієрархії цінностей: «Права людини, як і право в цілому, сходять до категорії загальнолюдських цінностей. Для загальнолюдських цінностей характерні поняття абсолютного добра і зла, краси тощо» [2, с.137-139].

На думку Леонтьєва Д.А., до загальнолюдських, вічних цінностей треба віднести істину, красу, справедливість [2, с.23].

Льїн В.В. вважає, що гуманність - найвища цінність буття, що фіксує шляхетність у прагненнях, суттєве і життєво важливе, він зосереджує нашу увагу на тому, що вища цінність соціального порядку – це є людський розвиток, який обчислюється такими показниками як тривалість життя, грамотність..., паритет купівельної спроможності, підкреслюючи при цьому що наші громадянські ідеали – вищі цінності [2, с.37, 93, 205].

Інтерес до понять «цінність», «моральність», «гуманізм» мав дуже стрімко збільшуючий характер. У XIX-XX ст. стався новий теоретичний інтерес до проблеми цінностей нашого суспільного життя. Поняття цінності по-різному інтерпретувалося у

різних філософських системах. В аспекті «натуралістичної» аксіології Р. Б. Перрі та Дж. Дьюї. М. Вебер та Е. Дюркгейм здійснювали соціологічний підхід і саму соціологічну проблематику осмислювали у аксіологічному аспекті [3]. У цей період варто відзначити роботи Р. Б. Перрі. У книгах «Загальна теорія цінностей» і «Сфера цінностей» він всіляко підкреслює значення духовних цінностей, вважаючи, що не машини і речі, а соціалізовані і насичені емоціями стійкі ідеї утворюють сутність культури та цивілізації [1].

В наш час у світі почала складатися принципово нова ситуація яка постійно змінюється. Все більшою силою заявляв про себе тенденція до глобалізації, але, разом з тим, заявляє свою силу фундаменталізм і це накладає свій відбиток на всі філософські поняття та категорії.

Поняття «глобалізація», що передбачає процес економічного, технічного, культурного, інформаційного об'єднання різних регіонів земної кулі, трактується багатозначно і оцінюється позитивно або негативно залежно від того чи іншого його трактування [3].

На етапі розвитку суспільства суб'єктивний зміст цінностей не дозволяє виділити серед них головні й у сенсі абсолютні. Разом з тим, варто зазначити, що поняття «цінність» завжди мало гуманістичний характер і до базових гуманістичних цінностей завжди належали такі як: власна гідність, працьовитість, відповідальність, збереження та розвиток власної культури, творча активність, толерантність до інших народів та їх звичаїв тощо.

Особливо підкреслюємо фактор особистої відповідальності. Цінності нав'язані зовні, не стають внутрішнім надбанням особистості. Тому, ініціатором духовного розвитку стає сама людина. Свідоме відношення до соціальних та політичних змін, впливає на формування поглядів. Кожного дня життя нас навчає нас розуміти особливість гуманістичних цінностей, дивитись на світ відкритими очима. Людська душа націлена на життя. Душа як символ безсмертної нематеріальної основи людини стає підґрунтям такої гуманістичної цінності як людяність. Гуманістичні цінності, що є найвищими цінностями демократичного суспільства

В таких умовах особливої уваги набирає персональна та колективна відповідальність. Досягнення у практичній діяльності мали забезпечити стабільний прогрес, але сучасні події доводять, що технологічні, економічні досягнення не гарантують стабільний розвиток або економічно-політичної стабільності. Кризи різного характеру впевнено доводять, що суспільство втратило можливість контролювати загальну ситуацію щодо соціальних та політичних криз і стоїть перед загрозою втратити активну роль у розбудові загальної картини світу [4].

Біологічне і індивідуально психічне найтіснішим чином переплітаються. Для розуміння засобів та механізмів подолання криз соціально-культурного характеру необхідно також дослідити сутність агресії або насильства. Структурний аналіз цього соціального феномену є важливим для вивчення прояву в людині природного і соціального.

Сьогодні для вирішення або хоча б попередження розповсюдження в суспільстві агресії як соціально-культурного або, в окремих випадках, політичного явища, необхідно зрозуміти механізм активізації агресії людини. Адже кожен із нас в тій чи іншій мірі проходить у своєму житті через випробування феноменом агресії. Необхідно зрозуміти, яку роль відіграють природні схильності і моральні принципи в способах і формах публічного прояву цієї психологічної особливості людини. У цьому, як нам здається, і є вихід для сучасної людини – поставитися відповідально до власних емоційно-психічних сплесків і інтегрувати їх в конструктивне русло, прийняти індивідуальний виклик, якщо необхідно, збалансувати свою ірраціональність і раціональність. В такому випадку, особливу актуальність і значимість набувають морально-етичні установки, мораль розуміється як забезпечення права і закону у лоні державності[5].

Отже, життя часто ставить нас у ситуації, де необхідно зробити вибір та прийняти на себе особисту відповідальність. Складність сучасної світової політичної та соціально-культурної ситуації, воєнні конфлікти звертають особливу уваги людей до проблеми збереження життя. Саме гуманістичні цінності стають для нас орієнтиром для вирішення проблем безпеки яку на міжнародному рівні, так і в Україні.

1. Белова, М., Марцеляк, М. Принцип гуманізму, як передумова змісту окремих категорій прав людини. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. 1.73. 37-41.

2. Сартр, Жан-Поль. Екзистенціалізм – це гуманізм. Психологія і суспільство. 2022. 2. 49-65.

3. Белов, Д. М., Громовчук, М. В. Гуманізм як філософсько-правова категорія в умовах формування нової парадигми в праві. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. 3. 301-310.

4. Скиба, Е. Роль філософії права в формуванні свідомості суспільства сучасної формації. Науково-теоретичний альманах Грані, 2020. 23(5), 64-76. <https://doi.org/10.15421/172054>

5. Скиба, Е. Соціально-філософський аналіз генезису агресії людини. Науково-теоретичний альманах Грані. 2019. В. 22 .5. 66 - 75. DOI: <https://doi.org/10.15421/171955>.